

ПРОФЕСИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА АКТЮЕРИТЕ

Настоящите професионални изисквания за квалификация на актюерите определят професионалните актюерски изпити, квалификационния минимум, условията за придобиване на сертификат за квалификация и правоспособност по актюерски науки и тяхното приложение в застраховането, осигуряването и инвестициите и изискванията за упражняването на актюерската професия в Р България.

Тези изисквания са изготвени в съответствие с Устава на Българското Актюерско Дружество (БАД).

ОБЩИ УСЛОВИЯ

(1) За придобиване на квалификация и правоспособност по актюерски науки може да кандидатства лице, което е получило диплома от акредитирано висше училище с образователно квалификационна степен “магистър” или “бакалавър”.

(2) Студентите, които учат в акредитирани висши училища също имат право да кандидатстват за придобиване на квалификация и правоспособност по актюерски науки.

(3) Лицата, кандидатстващи за придобиване на квалификация и правоспособност по актюерски науки полагат професионални актюерски изпити.

(4) Лицата, кандидатстващи за придобиване на квалификация и правоспособност по актюерски науки могат да бъдат освободени от полагане на съответен изпит и той да се признае за издържан с решение на Комисията по Квалификацията на БАД, ако тези лица са положили сходен изпит.

ПРОФЕСИОНАЛНИ АКТЮЕРСКИ ИЗПИТИ

(5) Професионалните актюерски изпити се полагат по следните модули:

Модул 1 – Икономика и основи на счетоводството

Модул 2 - Увод в актюерските модели

Модул 3 - Статистически методи

Модул 4 - Актюерска математика I и II част

Модул 5 - Инвестиции и управление на активите

Модул 6 - Актюерски цикъл в застраховането и осигуряването

6.1. Принципи и практика на живото застраховането

6.2. Принципи и практика на пенсионното и здравното осигуряване

6.3. Принципи и практика на общото застраховане

Модул 7 - Професионални и Етични норми

(6) Съдържанието на учебните модули от т.5 е описано в приложение.

(7) Формите на обучение по всеки модул са редовна и дистанционна.

(7.1.) При редовната форма се провеждат лекции с хорариум не по-малък от 30 учебни часа по всеки модул.

(7.2.) При дистанционната форма на всеки кандидат се раздават материали за самоподготовка. Допълнително се провеждат часове за решаване на задачи преди всеки изпит.

(8) Комисията по Квалификацията на БАД определя конкретната програма и хорариума за всеки един от учебните модули.

ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИТЕ

(9) За всеки модул се провеждат писмен изпит от изпитна комисия, предложена от Комисията по Квалификация и одобрена от Управителния съвет на БАД.

(10) Писменият изпит е във формат - решаване на задачи и казуси, като всяка изпитна задача се оценява с точки.

(11) За успешно издържан се счита изпит по съответния модул, за който кандидатът е получил не по-малко от 60 % от максималния брой точки от всички задачи от този изпит.

(12) Всеки кандидат може да се явява неограничен брой пъти по съответния изпит.

ИЗДАВАНЕ НА СЕРТИФИКАТ. РЕДОВНО ЧЛЕНСТВО В БАД

(13) Лицата успешно издържали всички професионални актюерски изпити по всички модули получават сертификат за квалификация и правоспособност по актюерски науки и тяхното приложение в застраховането, осигуряването и инвестициите, издаден от БАД и се вписват в специален регистър на БАД.

(14) Студентите по т.2, които успешно са издържали професионалните актюерски изпити получават сертификата си след придобиване на образователната квалификационна степен “магистър” или “бакалавър” от съответното акредитирано висше училище.

(15) Лицата получили сертификат, които имат 2 години професионален опит в застраховането, пенсионното и здравно осигуряване и инвестициите придобиват правото да станат редовни членове на БАД.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. Тези професионални изисквания са приети от Общото събрание на БАД, състояло се на 13.11.2002 г.
2. Управителните органи и постоянните комисии на БАД в съответствие с техните права и задължения, определени в Устава на БАД, издават указания за приложението на настоящите професионални изисквания за квалификацията на актюерите.

Приложение №1.

Модул 1.

ИКОНОМИКА И ОСНОВИ НА СЧЕТОВОДСТВОТО

- Микроикономика
- Макроикономика
- Основни счетоводни принципи
- Основна структура на счетоводството на фирмата
- Международни счетоводни стандарти и тяхното приложение в застраховането, пенсионните и здравните фондове

Модул 2.

УВОД В АКТЮЕРСКИТЕ МОДЕЛИ

- Лихвени проценти; дисконтиране, настоящи стойности;
- Финансови анюитети;
- Увод в актюерските модели
- Стохастични и детерминистични модели
- Модели на преживяване (таблици за смъртност)
- Дискретни и непрекъснати анюитети и застраховки
- Нето премии, разходи, бруто премии, вероятностен подход.
- Проспективни и ретроспективни стойности на полицата, печалба от смъртността.
- Увод в оценяването на смъртността

Модул 3.

СТАТИСТИЧЕСКИ МЕТОДИ

- Необходими сведения от вероятностите и статистиката
- Разпределение на загубите
- Теория на полезността и теория на достоверността.
- Бейсова теория на достоверността
- Модели на риска
- Теория на фалита

Модул 4.

АКТЮЕРСКА МАТЕМАТИКА I И II ЧАСТ

- Основни продукти по животозастраховане и общо застраховане, пенсионни схеми
- Изчисляване на застрахователните премии (застраховки “Живот”, анюитети, здравни застраховки, общо застраховане, пенсионни схеми)
- Изчисляване на застрахователните резерви (застраховки “Живот”, анюитети, здравни застраховки, общо застраховане, пенсионни схеми)
- Презастраховане
- Рискови модели (индивидуални и групови)
- Събиране и изглаждане на данни (градуировки)
- Оценяване на параметри
- Определяне на изложеността на риск
- Анализ на действителните и очакваните резултати в модела на множествения декремент

Модул 5.

ИНВЕСТИЦИИ И УПРАВЛЕНИЕ НА АКТИВИТЕ

- Видове активи (ценни книжа, акции, облигации, др.)
- Методи за оценка на активите
- Управление на портфейли
- Нормативна регулация

Модул 6.

АКТЮЕРСКИ ЦИКЪЛ В ЗАСТРАХОВАНЕТО И ОСИГУРЯВАНЕТО

Подмодули:

6.1. Принципи и практика на животозастраховането

6.2. Принципи и практика на пенсионното и здравното осигуряване

6.3. Принципи и практика на общото застраховане

За всеки един от подмодулите ще бъдат разгледани следните основни теми:

- Дефиниране на актюерския контролен цикъл
- Дизайн на застрахователните продукти
- Изчисляване на застрахователните премии, тестове за печалба
- Изчисляване на застрахователните резерви
- Изчисляване на печалба и разпределение на бонуси
- Платежоспособност
- Анализ на разходите
- Статистически данни и изследване на опита

Модул 7.

ПРОФЕСИОНАЛНИ И ЕТИЧНИ НОРМИ

- Характеристики и стандарти на професията
- Кодекс за поведение в актюерската професия (Етичен кодекс) и практически стандарти
- Законната роля на актюера (ролята на актюера съгласно местното и международното законодателство)
- Професионалната роля на актюера